

Analiza racionalizacije gozdnogospodarskega načrtovanja v OE Tolmin v zadnjih desetletjih in po sprejetju novega pravilnika

Edo KOZOROG¹

»Kdor išče cilj, bo ostal prazen, ko ga bo dosegel, kdor pa najde pot, bo cilj vedno nosil v sebi«.

(ZAPLOTNIK 1981)

Izvešček:

Kozorog, E.: Analiza racionalizacije gozdnogospodarskega načrtovanja v OE Tolmin v zadnjih desetletjih in po sprejetju novega pravilnika. Gozdarski vestnik št. 2/2003. V slovenščini, cit. lit. 10.

V zadnjih treh desetletjih je bila dosežena znatna racionalizacija gozdnogospodarskega načrtovanja v območju, saj se za obnovo načrtov gozdnogospodarskih enot porabi kar 3,3 krat manj časa. Ocenjujemo, da je bil po sprejetju Pravilnika (1998) narejen bistveni napredek pri kakovosti gozdnogospodarskega načrtovanja, zlasti v pogledu enotnosti, preglednosti, podrobnosti in natančnosti načrtovanja. Hkrati pa je bila ugotovljena manjša poraba časa za obnovo gozdnogospodarskih načrtov. Pri obnovi gozdnogospodarskih načrtov gozdnogospodarskih enot je bila ob upoštevanju površine gozda racionalizacija 37,5 %, pri obnovi območnega načrta pa kar 66,7 %. K temu so prispevale tudi sodobnejše metode zbiranja in obdelave podatkov in ustrezen organiziran ZGS, ki je kljub pomanjkanju sredstev uspel slediti najnovejšim tehnologijam.

V bodoče pričakujemo še nekoliko manjšo porabo časa, čeprav ob ohranitvi sedanjega nivoja gozdnogospodarskega načrtovanja večjih skokov ni pričakovati.

Ključne besede: gozdno gospodarsko načrtovanje, racionalizacija, OE Tolmin.

1. UVOD

Gozdnogospodarsko načrtovanje se je v zadnjih desetletjih, zlasti pa v zadnjem desetletju korenito spremenilo zaradi razvoja tehnike in znanja ter zaradi spremembe sistema gozdnogospodarskega načrtovanja in organizacije dela. V organizacijskem in sistemskem smislu je nastala velika sprememba z reorganizacijo gozdarstva skladno z Zakonom o gozdovih (Uradni list RS, št. 30/93 in 67/02). Po novem je nosilec načrtovanja Zavod za gozdove Slovenije, v prejšnjih desetletjih pa so bila to gozdna gospodarstva kot organizacije združenega dela. Nov zakon je bil tudi odraz spremenjenih družbenopolitičnih razmer, kar se odraža v načrtovanju pri oblikovanju ciljev in določitvi ukrepov v gozdu. Zahteve družbe so nedvomno tudi v organiziranju učinkovite in racionalne javne gozdarske službe. Tudi razvoj tehnike in znanja (računalništvo, daljinsko zajemanje in interpretacija podatkov, statistične metode...) je v zadnjem desetletju močno vplival na metode gozdnogospodarskega načrtovanja. Vse navedeno se neposredno odraža v novem Pravilniku o gozdnogospodarskih in gozdnogojitvenih načrtih (Uradni list RS, št. 5/98 – v nadaljevanju Pravilnik).

Po dobrih petih letih načrtovanja skladno z novim Pravilnikom je Zavodu za gozdove Slovenije (v nadaljevanju ZGS) uspelo vpeljati nov sistem načrtovanja, ki vključuje organizacijske prilago-

ditve, izdelava programske opreme, internih navodil in vzorca načrta (ta je bil preko posebne komisije tudi usklajen z MKGP), notranje izobraževanje ter odprava večjih zamud pri načrtovanju, ki običajno nastanejo ob spremembi sistema načrtovanja. Hkrati pa se že odpirajo recepte, na eni strani o racionalnosti sedanjega koncepta načrtovanja (npr. na MKGP), na drugi strani pa o ustreznosti nekaterih vsebinskih rešitev (npr. GAŠPERŠIČ 2001, GAŠPERŠIČ/BONČINA/KOTAR/WINKLER 2001).

V gozdnogospodarskem območju Tolmin imamo od začetka izdelave gozdnogospodarskih načrtov za vse gozdove v območju skrbno vodeno porabo časa po posameznih delih gozdnogospodarskega načrtovanja. Zato je naš namen analizirati porabo časa za gozdnogospodarsko načrtovanje od začetka načrtovanja v vseh gozdovih do danes. Najprej smo analizirali porabo časa za gozdnogospodarsko načrtovanje v zadnjih desetletjih, nato pa še vpliv spremenjenega sistema skladno z novim Pravilnikom. Poleg razvoja tehnike in znanja ima namreč največji vpliv na porabo časa sistem gozdnogospodarskega načrtovanja. Na podlagi vzorca 10 od skupno 20 gozdnogospodarskih enot v območju (GGE Kobarid, Tolmin,

¹ E.K., univ. dipl. inž. gozd., vodja odseka za gozdnogospodarsko načrtovanje, ZGS, OE Tolmin

Most na Soči, Cerkno, Dole, Idrija II, Črni vrh, Otlica, Ajdovščina in Brda) in obnove območnega načrta, ki je že potekala skladno z novim Pravilnikom, smo oceniti porabo časa pri posameznih delih po sedanjem konceptu gozdnogospodarskega načrtovanja v primerjavi s prejšnjim, upoštevajoč kakovost in podrobnost zbranih informacij brez upoštevanja materialnih in režijskih stroškov.

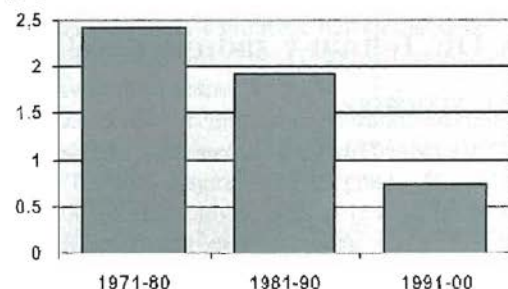
Ocenjujemo, da so rezultati zaradi istih predpisov in podobnih organizacijskih oblik značilni za celotno Slovenijo, konkretne vrednosti pa zaradi specifičnosti območja (velike površine, razgibane sestojne razmere, velik delež varovalnih gozdov, ipd.) niso primerljive z ostalo Slovenijo.

2 DOSEŽENA RACIONALIZACIJA V GOZDNOGOSPODARSKEM NAČRTOVANJU V ZADNJIH DESETLETJIH

Osnova za skupno gozdnogospodarsko načrtovanje v vseh gozdovih je bil Pravilnik o izdelavi gozdnogospodarskih načrtov in evidenci njihovega izvrševanja (Uradni list SRS, št. 28/67). Pred tem so se načrti izdelovali ločeno po lastništvih, podatki pa za območje niso popolni. Ta predpis je formalno veljal vse do sprejetja Pravilnika o vsebini in načinu izdelave gozdnogospodarskih načrtov in o evidenci njihovega izvrševanja (Uradni list SRS, št. 33/87). Oba predpisa sta bila precej manj podrobna, kot je najnovejši Pravilnik, saj so bila podrobnejša merila določena v posebnih navodilih, ki pa so se žal pogosto spreminjala. Skladno z drugim pravilnikom (1987) so bili izdelani že načrti z veljavnostjo 1986, skladno z najnovejšim Pravilnikom (1998) pa so se začeli izdelovati načrti z veljavnostjo 1998 naprej. Prvi pravilnik se je torej v praksi uporabljal kar 19 let drugi 12 let, najnovejši Pravilnik pa se uporablja že šesto leto. Analizo bi bilo najbolje opraviti po posameznih obdobjih veljavnosti posameznih pravilnikov. Ker pa imajo gozdnogospodarski načrti po posameznih letih veljavnosti različno težo po pomembnosti (in s tem tudi po porabi časa), smo v prvem delu analize izvedli primerjavo po desetletjih, pri čemer so po enkrat upoštewane vse gozdnogospodarske enote.

Iz grafikona 1 je razvidno, da je bila v zadnjih tridesetih letih dosežena znatna racionalizacija

Grafikon 1: Poraba časa v urah/ha za obnovo gozdnogospodarskih načrtov GGE

gozdnogospodarskega načrtovanja. V prvih dveh desetletjih je bila poraba časa nekoliko manjša zlasti zaradi utečenosti takratnega sistema načrtovanja in zaradi manjšega deleža polnih premerb (začele so se uvajati vzorčne metode, zlasti Bitterlichova). V tretjem desetletju je bila dosežena znatna racionalizacija s prehodom na računalniško obdelavo podatkov in uveljavitvijo vzorčnih metod (zlasti kontrolna vzorčna metoda). Poraba časa za tretje desetletje je bila kar 3,3 krat manjša, kot v prvem desetletju.

3 ANALIZA POSAMEZNIH DEL PRI GOZDNOGOSPODARSKEM NAČRTOVANJU V ZADNJEM OBDOBJU

V drugem delu analize smo se osredotočili na primerjavo porabe časa za izdelavo načrtov skladno z zadnjima dvema pravilnikoma. V analizo smo zajeli 10 od dvajsetih enot, ki so že bile izdelane skladno z novim Pravilnikom, analizo pa smo opravili po posameznih delih upoštevajoč obseg del.

Pripravljalna dela so se v zadnjem ureditvenem obdobju povečala za 2,39 krat, vendar v časovnem fondu predstavlja ta faza le 1,1 oz. 3,3 %. Ker je dobra priprava pogoj za racionalno delo je to povečanje vsekakor smiselno, zlasti zaradi nekaterih kvalitetnih informacij zbranih v preteklem ureditvenem obdobju, ki so ključne pri obnovi načrta (zlasti o sestojih in na kontrolnih vzorčnih ploskvah, kjer poteka že druga izmera).

Za **opise sestojev** se, izraženo od površine (ta se je povečala za 14 %), porabi približno enako časa, kot v prejšnjem ureditvenem obdobju. Vendar je dosežena večja podrobnost in natančnost izločanja sestojev. V prejšnjem ureditvenem obdobju se je zbiralo 6 informacij o sestojih (razvojna faza,

Tabela 1: Poraba časa po posameznih delih v zadnjih dveh ureditvenih obdobjih (v urah)²

	Obdobje	Pripravljaj- lna dela	Opisi sestojev	Izmera gozdov	Izdelava indeksa	Izdelava kart	Obnav- ljanje mej	Vnos in obdelava	tekstni del	Skupaj (ur)	Poraba časa Ur/ha
GGN	1987-91	666	8.917	14.780	8.158	7.258	9.128	4.288	2.827	56.038	1,04
	1997-01	1.590	10.185	12.776	3.497	3.569	8.730	3.638	2.859	46.839	0,65
	Indeks	2,39	1,14	0,86	0,43	0,49	0,96	0,85	1,01	0,84	
OBMOČNI	1987-91	0	0	0	0	1.729	0	1.511	949	4.189	0,03
	1997-01	0	0	0	0	238	0	756	598	1.592	0,01
	Indeks	0,00	0,00	0,00	0,00	0,14	0,00	0,50	0,63	0,38	
SKUPAJ	1987-91	666	8.917	14.780	8.158	9.003	9.128	5.799	3.776	60.227	
	1997-01	1.590	10.185	12.776	3.497	3.807	8.730	4.394	3.452	48.431	
	Indeks	2,39	1,14	0,86	0,43	0,42	0,96	0,76	0,91	0,80	
ČASOVNI FOND	% 1991	1,1	14,8	24,5	13,5	14,9	15,2	9,6	6,3	100,0	
	% 2001	3,3	21,0	26,4	7,2	7,9	18,0	9,1	7,1	100,0	

² V analizo ni bilo zajeto ovrednotenje funkcij gozdov in izdelava katastra gozdnih cest, ker sta ta dva projekta potekala skozi daljše obdobje. Tako v prejšnjem, kot v tem desetletju so bili ključni pri zbiranju teh podatkov revirni gozdarji, ki si porabe časa niso posebej beležili. Zaradi neenotnega vodenja potrditvenega postopka, ki je razvlečen skozi daljše obdobje (tudi več let), smo tudi to fazo v analizi izpustili.

površina, zasnova, negovanost, sklep in preliminarna smernice za ukrepanje, nekatere informacije pa so se okvirno zbirale na nivoju odseka), v sedanjem sistemu pa 14 informacij (razvojna faza, površina, zasnova, sklep, površina in zasnova pomladka, drevesna sestava, prisotnost mladovja, lesna zaloga in debelinska struktura ločena na iglavce in listavce, vrsta poseka, možni posek ter gojitvena in varstvena dela). V obeh primerih je bila izdelana sestojna karta, pred desetimi leti v merilu 1: 10.000, sedaj pa zaradi natančnejšega pozicioniranja v prostoru, ki je pogoj za digitalizacijo, v merilu 1:5.000 (4-krat večja natančnost izločanja olajšajo digitalni ortofotoposnetki!). Poraba časa je pri univ. dipl.inž. na krajevnih enotah, ki po novi sistemizaciji ZGS sodelujejo pri obnovi načrtov enot, praviloma večja, saj mnogo-krat obenem zbirajo podatke tudi za obnovo gozdnogojitvenega načrta (vsaj v kvalitetnejših sestojih in tam, kjer je zaradi spremenjenih razmer potrebna obnova gojitvenega načrta). V prejšnjem ureditvenem obdobju tudi ni bilo potrebno opisovanje sestojev v varovalnih gozdovih, po novem pa sestoj opišemo povsod, vendar pri podrobnosti opisovanja upoštevamo proizvodno

sposobnost rastišč, kvaliteto sestojev, intenzivnost gospodarjenja, kjer je potrebno, pa tudi funkcije gozdov.

V letih 1998-2002 je bila delitev opisov sestojev med krajevnimi enotami in odsekom za gozdno-gospodarsko načrtovanje 47,7 proti 52,3 %, povprečna velikost izločenih sestojev je bila na krajevnih enotah 4,8 ha, na odseku pa 5,8 ha.

Pri **gozdni inventuri** se porabi zaradi uvedbe kontrolnih vzorčnih ploskev 48 % manj časa, kot v prejšnjem desetletju (ČERNIGOJ/KOZOROG 2002). Pri tem se v inventuro z različno stopnjo vzorčenja zajame vse gozdove v območju (napaka vzorčenja na nivoju območja je okoli 2 %), medtem ko se je v prejšnjem desetletju premerilo s polno premerbo 6,3 % gozdov, z drugimi metodami, zlasti z Bitterlichovo metodo pa še dodatno 10,5 % gozdov. Ocenjujemo, da je bila napaka ocene lesne zaloge na nivoju območja večja od 15 %.

Zaradi uvajanja kontrolnih vzorčnih ploskev se je poraba časa delno zmanjšala že v preteklem ureditvenem obdobju, saj je v 3 od obravnavanih 10 GGE potekala že 2. izmera kontrolnih vzorčnih ploskev, zaradi predpisanih intervalov zaupanja pa je bilo potrebno ponekod mrežo vzorčenja pri drugi

Tabela 2: Podrobnost izločanja sestojev v OE Tolmin v obeh ureditvenih obdobjih

Obdobje	Površina (ha)	Število sestojev	Povprečni sestoj (ha)	Število informacij
1988-1992	62.795	7.050	8,9	6
1998-2002	71.557	13.585	5,2	14
Indeks 88-92/98-02	1,14	1,61	0,71	2,60

izmeri zgostiti. Zaradi tega je v primeru obravnavanih GGE poraba časa »le« 14 % manjša.

Pri izdelavi indeksa gozdnih posestnikov se porabi 57 % manj časa kljub večji površini gozdov in kljub temu, izdelujemo indeks tudi za državne gozdove. To delo, ki je v preteklosti v časovnem fondu vzelo skoraj toliko časa, kot opisovanje sestojev, bo vzelo že prihodnje leto, ko bo predvidoma celotna Slovenija pokrita z digitalnimi katastrskimi načrti (DKN-5), zanemarljivo malo časa.

Tudi za izdelavo kart smo v zadnjem desetletju porabili 58 % manj časa kot v prejšnjem desetletju in to kljub dejstvu, da je bilo opravljeno pomembno delo z digitalizacijo vseh potrebnih vsebin za zagon digitalne kartografije (digitalizacija odsekov, sestojev, gozdnega roba, gozdarskih detajlov). Zato predvidevamo, da se bo v bodoče to delo še bolj racionaliziralo.

Za obnavljanje mej se je porabilo 4 % manj časa glede na preteklo obdobje. Res pa je, da je tudi obseg del nekoliko manjši: v prejšnjem obdobju se je za obravnavane GGE obnovilo 1.701 km, v tem obdobju pa 1.399 km mej (18 % manjši obseg del). Vendar ob upoštevanju dejstva, da je bilo zaradi racionalnejšega pristopa do oblikovanja gospodarskih razredov v preteklosti ukinjeno precej nepotrebnih odsekov (kar vse močno prispeva k racionalizaciji) je realni obseg del skoraj enak. To delo danes nekoliko težje obvladujemo z figuranti preko študentskega servisa (uvajanje in kontrola).

Tudi vnos in obdelava podatkov sta racionalnejša kot v prejšnjem desetletju (porabljeno je bilo kar 24 % manj časa), kljub temu, da je bilo precej težav pri prvih načrtih z usklajevanjem računalniških programov in čakanjem na nove dopolnjene verzije, obdelavo pa je bilo potrebno izvesti večkrat. ZGS je namreč začel zbirati podatke skladno z novim Pravilnikom že v letu 1997, ko je bil ta še v fazi osnutka. Le tako je lahko izdelal skladno z novim Pravilnikom že načrte s prvim letom veljavnosti 1998. Zato ni bilo mogoče preveriti koncepta načrtovanja in programske opreme na testnih enotah. Analiza porabljenega časa jasno kaže, da je bil že v prvih letih kljub težavam tudi na tem področju dosežen napredek v smislu racionalizacije, kar je presenetilo celo avtorja tega prispevka.

Zaradi enotne predloge načrta in usklajene vsebine gozdnogospodarskih načrtov je bila

dosežena 10 % racionalizacija pri pisanju tekstnega dela načrta. Načrti so preglednejši, poudarek je na gozdarskih vsebinah, manj pa je splošnih poglavij, ki za gozdnogospodarski načrt niso tako bistvena oziroma se ponavljajo skozi desetletja. Vsebina načrta je zaradi interpretacije množice podatkov, večjem poudarku na večnamenskem gospodarjenju in vse zahtevnejšem usklajevanju z drugimi uporabniki prostora vsekakor zahtevnejša.

Po sprejetju novega Pravilnika je bil torej narejen bistveni napredek pri kvaliteti gozdnogospodarskih načrtov (enotnost, preglednost, podrobnost, natančnost), ob tem pa je opazna tudi bistvena racionalizacija gozdnogospodarskega načrtovanja, saj se pri novih gozdnogospodarskih načrtih gospodarskih enot v zadnjih petih letih porabi 18 % manj časa, kot pri načrtih izdelanih po starem pravilniku. Upoštevajoč površino gozdov je ta racionalizacija še večja, saj se je za navedene načrte GGE v prejšnjem obdobju porabilo 1,04 ur/ha, v sedanjem pa le 0,65 ur/ha.

Pri območnem načrtu je bila zlasti zaradi enostavnejših prostorskih prikazov in zaradi centralno izdelanih enotnih strateških izhodišč za načrt racionalizacija še večja, saj se je porabilo kar 62 % manj časa, kot pred desetimi leti.

Vzroki za racionalizacijo so zlasti naslednji:

1. Racionalnejše metode zajemanja podatkov, podrobneje predpisane metode in merila ter vsebina gozdnogospodarskih načrtov v Pravilniku.

2. Uvajanje sodobnih tehnologij, zlasti digitalizacije prostorskih vsebin načrta, digitalnih ortofotonačrtov (DOF-5) in digitalnih katastrskih načrtov (DKN-5) ter sodobnejših programskih oprem v gozdnogospodarskem načrtovanju.

3. Velik del racionalizacije je prispeval tudi ZGS, saj je bil sposoben zaradi relativno dobrih kadrovskega potencialov in primerne motiviranosti za delo v relativno kratkem času vpeljati najsodobnejše pripomočke kljub omejenim sredstvom, ki so na razpolago. K racionalizaciji je pripomogla tudi centralno organizirana organizacijska struktura, saj je mnogo pripravljanih del mogoče narediti centralno za vso Slovenijo (14 območnih enot), kar je ugodno tudi za enotnost metod in vsebin gozdnogospodarskih načrtov. Hkrati pa se ZGS v strokovnem smislu ni pretirano centraliziral (za razliko od nekaterih drugih institucij), temveč je ohranil strokovno močne območne enote, kar je pomembno za policentrični razvoj Slovenije.

4 DILEME IN MOŽNOSTI ZA RACIONALIZACIJO V BODOČE

V bodoče bo ob nespremenjenem sistemu gozdnogospodarskega načrtovanja pri nekaterih delih racionalizacija prišla še bolj do izraza, zlasti pri izdelavi indeksa gozdnih posestnikov (zaradi digitalnega katastrskega načrta), obdelavah podatkov (zaradi utečenih programov) in pri izdelavi gozdarskih kart, ki bodo bistveno kvalitetnejše (poljubno kombiniranje vsebin – parcele, sestoji, funkcije gozdov, topografske podlage, ipd.). Vendar tako velikega znižanja porabe časa ob ohranitvi sedanjega nivoja gozdnogospodarskega načrtovanja v bodoče ni več pričakovati.

Spodbudni so tudi trendi, saj počasi pridobivajo na pomenu v časovnem fondu zlasti ključne faze gozdnogospodarskega načrtovanja kot so opisovanje sestojev, izmero gozdov, obnavljanje mej ter analize in oblikovanje usmeritev za bodoče gospodarjenje z gozdovi. Vse manj časa pa se porabi za dela, ki predstavljajo predvsem nujni strošek (izdelava indeksa gozdnih posestnikov, obdelava in vnos podatkov, izdelava gozdarskih kart). Zaradi vse zahtevnejših tehnik in obdelav je v časovnem fondu vse večji delež visoko usposobljenih gozdarskih strokovnjakov, pri motiviranosti le-tega pa je nujna stabilnost sistema načrtovanja in primerna stimulacija.

V bodoče se bo potrebno tudi pri izločanju sestojev še bolj prilagoditi kvaliteti sestojev in intenzivnosti gospodarjenja oz. poudarjenosti ostalih funkcij. Težava pri tem je le, kako s čim manjšimi stroški oceniti potrebna gozdnogojitvena dela na nivoju odseka (zlasti v številnih manjših pomladitvenih jeder), saj že sedaj pride na tem nivoju ponekod do prevelikega odstopanja med načrtovanim in izvedenim. Težavam bi se izognili (vsaj v gozdovih z manj intenzivnim gospodarjenjem), če bi gojitvena dela lahko načrtovali in spremljali na nivoju gospodarskega razreda in ne na nivoju odseka.

Tako z vidika racionalnosti kot z vidika kvalitete gozdnogospodarskega načrtovanja je ključna stalnost in izkušnost načrtovalcev ter poznavanje terenskih razmer in problematike gospodarjenja z gozdovi v enoti, kar je bilo na ZGS doseženo z vključitvijo vodij krajevnih enot pri načrtovanju.

Na porabo časa znatno vpliva tudi stabilnost metod in sistema gozdnogospodarskega načrto-

vanja, saj se v prvih petih letih ob uvajanju novega sistema porabi več časa (KOZOROG 1995). To dokazuje tudi analiza nekaterih obnov gozdnogospodarskih enot, ki so bile dvakrat obnovljene po istem pravilniku in z istim načrtovalcem (npr. GGE Soča Trenta, na žalost pa je bilo takih enot malo, saj se je zadnje obdobje sistem menjal vsakih deset let!).

Ob nespremenjenem sistemu načrtovanja je v gozdnogospodarskih enotah z manj intenzivnim gospodarjenjem mogoča tudi poenostavljena obnova, kjer se ažurira le nastale spremembe (posek, naravne ujme, evidentiranje novih socialnih in ekoloških funkcij, ipd.), razvoj gozdnih fondov pa ažurira s stalnimi vzorčnimi ploskvami. Ohraniti pa bi morali podrobnost gozdnogospodarskega načrtovanja v najkvalitetnejših sestojih oz. gozdnogospodarskih enotah. V to nas sili tudi vse večja intenzivnost gospodarjenja v najbolj kvalitetnih gozdovih in vse manjša intenzivnost v slabših gozdovih, kjer se ponekod zaradi ekonomike gospodarjenje celo opušča.

5 ZAKLJUČKI IN DISKUSIJA

Kljub temu, da je bila dosežena v zadnjih desetletjih že velika racionalizacija gozdnogospodarskega načrtovanja, je najnovejši Pravilnik ob ohranitvi oziroma zvišanju kvalitete gozdnogospodarskega načrtovanja v pogledu podrobnosti in natančnosti informacij o stanju gozda doprinesel tudi dodatno racionalizacijo načrtovanja. Pri obnovi gozdnogospodarskih načrtov gozdnogospodarskih enot je bila ob upoštevanju površine gozda racionalizacija 37,5 % pri obnovi območnega načrta pa 66,7 %. K temu je prispevala tudi primerna organizacijska struktura Zavoda za gozdove Slovenije in uspešno prilagajanje novim tehnologijam.

Ker je bilo v prvih petih letih precej težav pri vzpostavljanju novega sistema načrtovanja (nova organizacija dela, izobraževanje, uvajanje novih tehnologij in programskih orodij) pričakujemo, da bo v naslednjih letih racionalizacija še nekoliko večja. Ugoden je tudi trend zmanjševanja porabe časa, saj pridobivajo na pomenu v fondu porabljenega časa zlasti inventivna vsebinska dela, ki so ključna pri načrtovanju in usmerjanju gospodarjenja z gozdovi.

Ob ohranitvi dosežene visoke ravni gozdnogospodarskega načrtovanja v Sloveniji so pogoj za

kvalitetne, operativne in hkrati racionalno izdelane gozdnogospodarske načrte zlasti stalnost sistema načrtovanja in stalnost izkušenih visoko usposobljenih gozdarskih strokovnjakov, ki poznajo terenske in druge razmere, ter urejen arhivski del načrtov, iz katerega je razviden razvoj gozdov v GGE (stari gozdnogospodarski in gozdnogojitveni načrti skupaj z arhivskim delom, evidence in kronike, povratne informacije ter ostale zapisane ali nezapisane tako imenovane »mehke« informacije, ki so pomembne zlasti pri poenostavljenem gozdnogospodarskem načrtovanju v gozdovih s manjšo intenzivnostjo gospodarjenja). To pa je v nasprotju z idejo o oddajanju nekaterih del v koncesijo, med katerimi se včasih omenja tudi gozdnogospodarsko načrtovanje. Zgornja analiza kaže, da bi bil podoben korak, ki ne bi bil temeljito proučen in argumentiran, lahko zelo vprašljiv tako v smislu kvalitete gozdnogospodarskega načrtovanja, kot dejansko dosežene racionalizacije. Na drugi strani pa je nerazumljiva kritika nekaterih teoretskih izhodišč sedanjega Pravilnika brez hkratne analize izvajanja načrtov oz. Pravilnika in Zakona o gozdovih upoštevajoč tudi stroške gozdnogospodarskega načrtovanja.

Priložnost za spremembo Pravilnika pa bo prav kmalu, saj se mora ta uskladiti s spremembami in dopolnitvami zakona o gozdovih. Upamo pa, da bodo vse spremembe na podlagi pozitivnih in negativnih izkušenj in spoznanj, ki so nastale pri konkretnem izvajanju Pravilnika in da bodo spremembe celovito predhodno analizirane in pretehtane.

6 LITERATURA

- ČERNIGOJ, V./KOZOROG, E., 2002: Uveljavitev kontrolne vzorčne metode v gozdnogospodarskem območju Tolmin, *Gozdarski vestnik*, letnik 60, št. 5, Zveza gozdarskih društev Slovenije, Ljubljana.
- GAŠPERŠIČ, F., 2001a: Ponovno o kontrolni metodi v gozdnogospodarskem načrtovanju, *Gozdarski vestnik*, št. 5-6/01, Zveza gozdarskih društev Slovenije, Ljubljana.
- GAŠPERŠIČ, F., 2001b: Ponovno o kontrolni metodi v gozdnogospodarskem načrtovanju, *Gozdarski vestnik*, letnik 59, št. 10/01, Zveza gozdarskih društev Slovenije.
- GAŠPERŠIČ, F./BONČINA, A./KOTAR, M./WINKLER, I., 2001: Trajnostno, mnogonamensko in sonaravno gospodarjenje z gozdovi v Sloveniji, od deklaracije do resničnosti, *Gozdarski vestnik*, letnik 59, št. 9/01, Zveza gozdarskih društev Slovenije.
- GAŠPERŠIČ, F./BONČINA, A./KOTAR, M./WINKLER, I., 2002: Trajnostno, mnogonamensko in sonaravno gospodarjenje z gozdovi v Sloveniji, od deklaracije do resničnosti, *Gozdarski vestnik*, letnik 60, št. 1/02, Zveza gozdarskih društev Slovenije, Ljubljana.
- KOZOROG, E., 1995: Odprta vprašanja gozdarskega načrtovanja, *Gozdarski vestnik*, letnik 53, št. 3/95, Zveza gozdarskih društev Slovenije.
- KOZOROG, E., 2001: Osnutek gozdnogospodarskega načrta gospodarskega območja Tolmin, Zavod za gozdove Slovenije, OE Tolmin.
- VESELIČ, Ž., 2001a: Ponovno o kontrolni metodi v gozdnogospodarskem načrtovanju, *Gozdarski vestnik*, št. 7-8/01, Zveza gozdarskih društev Slovenije, Ljubljana.
- VESELIČ, Ž., 2001b: Trajnostno, mnogonamensko in sonaravno gospodarjenje z gozdovi v Sloveniji, od deklaracije do resničnosti, *Gozdarski vestnik*, letnik 59, št. 10/01, Zveza gozdarskih društev Slovenije.
- ZAPLOTNIK, N., 1981: Pot, Cankarjeva založba, Ljubljana.